

Læring

Mathias går til klaverundervisning i musikskolen. I dag skal han spille "Für Elise". Hans lærer, Louise, gennemgår stykkets begyndelse med Mathias. Louise har valgt "Für Elise", da hun håber, dette stykke vil appellere til Mathias, som normalt ikke øver så meget derhjemme. Mathias kender stykket i forvejen, da hans farmor har spillet det for ham.

Mon Mathias lærer det? Han kunne ikke spille stykket, da han forlod musikskolen.

Ja! Selvom Louise og Mathias kun gennemgik en del af stykket sammen, lærer han stykket til næste uge. Det er ikke fordi Louise har sagt, at han skal, det er han ligeglad med, det er snarere fordi, han har haft en stærk motivation eller drivkraft til at gøre det.

Det Louise har opnået ved at vælge et stykke, som Mathias har givet udtryk for, at han kender i forvejen og gerne vil spille, er et eksempel på en vellykket *samspilsproces*, hvor læringen bygger på, at der internt i eleven

foregår en tilegnelsesproces, hvor lærerens gennemgang modtages og indpasses i den viden og forståelse som eleven allerede har. Det resulterer i, at det lærte indoptages i hukommelsen (den psykiske struktur) til videre bearbejdelse og praktisk anvendelse – Mathias er kort sagt i stand til at øve selv og uden hjælp. Resultatet af læringen afhænger af den lærendes motivation og forudsætninger (hvad kan Mathias i forvejen).

Læringsbegrebet handler om den, der lærer. Om resultatet af læringen og om de processer, der fører til læring – samspilsprocesser (interaktion mellem elev og lærer/stof), psykodynamiske processer (elevens indstilling, interesser, holdninger, motivation etc.).

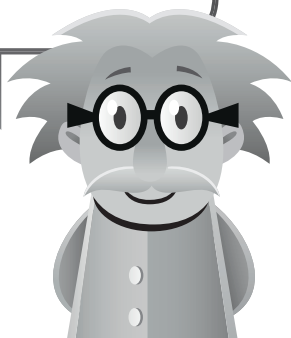
Læringen må ses i forhold til den enkeltes sociale, psykologiske og biologiske forudsætninger og er hermed et komplekst begreb med mangfoldige indfaldsvinker. Knud Illeris, professor i læring, definerer læring som "enhver proces, der hos levende organismer fører til en varig kapacitetsændring, og som ikke kun skyldes glemsel, biologisk modning eller aldring."

Læringen kan opdeles i forskellige *typer* af læring. Der findes fire hovedgrupper, som er kvalitativt forskellige, og hvor ingen type er mere værdifuld end andre.

- **KUMULATIV** (mekanisk) læring, som er tilknyttet tilegnelse af rutiner. Basale færdigheder som ikke påvirker barnet emotionelt
- **ASSIMILATIV** (tilføjende) læring, som er tilknyttet tilegnelse af viden og færdigheder. Ved assimilation tilpasser barnet nye erfaringer og oplevelser til tidligere erfaringer, og der opstår derfor ikke nogle nye tankestrukturer.

"Børn beskæftiger sig ikke med musik, fordi de gerne vil være gode til at øve sig. Men omvendt vil de gerne øve sig, hvis de oplever at beskæftigelsen med musik er meningsfuld. Det er vores opgave som musiklærere at sikre menings- og oplevelsesaspektet [...]."

(LARS OLE BONDE, KONFERENCERAPPORTEN "MUSIKALSK LÆRING", 2001).

LÆRINGSFAKTORER

Kognitive faktorer som omhandler det at opfatte, at bearbejde sanseindtryk, at få erfaring.

Psykomotoriske faktorer som er det, der betinger, at eleven lærer at beherske sit instrument rent fysisk ved hjælp af vilje og træning/øvning.

Affektive faktorer som er det, der berører elevens følelser, altså hvorvidt det "rører" eleven. Om instrumentallæreren formår så at sige at "vække" eleven.

- **AKKOMODATIV** (overskridende) læring, som er kendetegnet af opnåelse af indsigt. Ved akkomodation forandrer barnet indre gamle mønstre. Det får nye erfaringer og oplevelser, og der opstår derfor nye tankestrukturer.
- **TRANSFORMATIV** (ekspansiv) læring, som medfører en ændring af selve personligheden.

Det er ikke altid læringen er positivt ladet. Læringen kan også møde *barrierer* som består af **fejllæring**, der overvejende vedrører indholdsdimensionen, **forsvar**, der overvejende vedrører drivkraftdimensionen og **modstand**, der overvejende vedrører samspilsdimensionen.

At forholde sig aktivt til læringsteorier kan hjælpe til at sikre, at undervisningen tilgodeser alle sider af læringen. Man kan sige at indsigt i lærings teorier giver mening til de didaktiske overvejelser (se artikel om didaktik)

Læringens dimensioner

"Al læring har tre integrerede dimensioner: en indholdsdimension som vedrører det, der skal læres, en psykodynamisk dimension som vedrører de følelser, motivationer og holdninger, der er knyttet til læringen, og en social-samfundsmæssig dimension som vedrører de ydre sammenhænge læringen indgår i."
(Knud Illeris, 2001).

Undersøgelser i musikskolen viser, at der især er fire kategorier, som både lærere og elever vægter i undervisningen (se Mejlbjerg 2004).

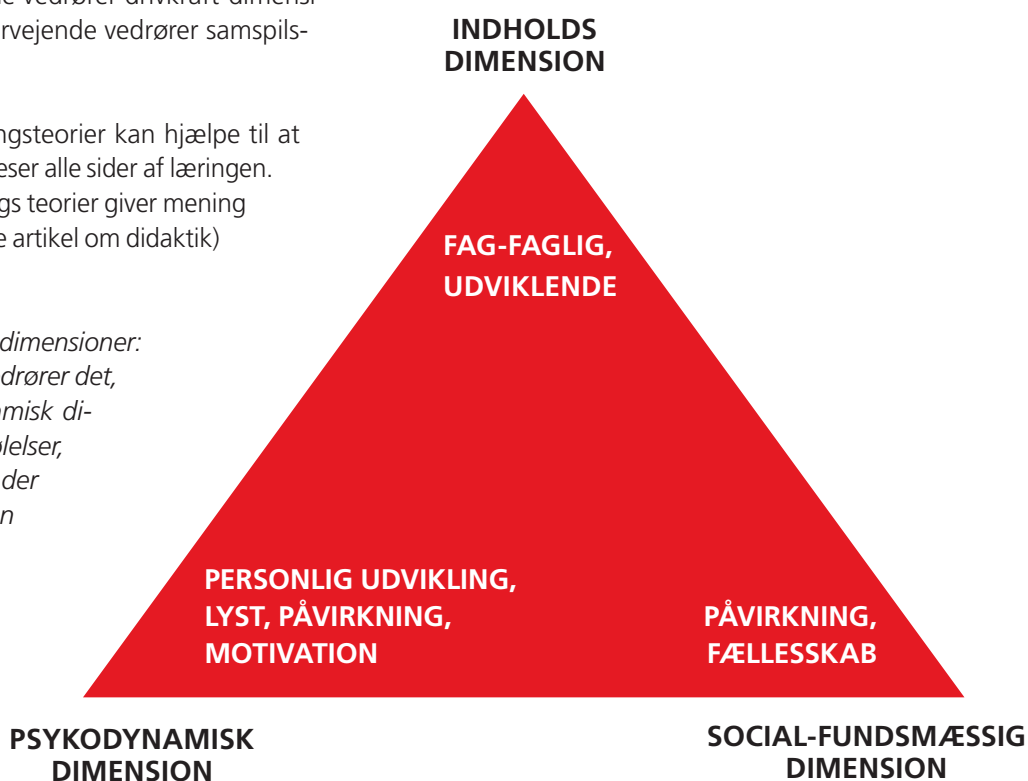
Disse kategorier er:

- Det fag-faglige
- Det motiverende
- Det sociale
- Det nonverbale

Når disse kategorier sættes sammen med Illeris' indholdsdimensioner, tegner der sig følgende billede:

- **Det fag-faglige** er læringens "emne", altså det stof som læringen drejer sig om, indholdsdimensionen.
- **Det motiverende** er læring set i forhold til perception, formidling og oplevelse, den psykodynamiske dimension.
- **Det sociale** handler om læring set i forhold til alle kategorier med hovedvægten på imitation, virksomhed og deltagelse. Læring i en social-samfundsmæssig dimension.
- **Det nonverbale** kan ses som læring i forhold til perception, formidling, oplevelse og imitation, relaterer til tavs viden. (Se kommende artikel om tavs viden.)

I musikskolen kan vi således sammenholdt med Illeris's tre læringsdimensioner opstille flg. figur: ▶▶

Forslag til litteratur:

Knud Illeris
Læring – aktuel læringsteori i spændingsfeltet mellem Piaget, Freud og Marx.
Roskilde Universitetsforlag (2001).

Per Fibæk Laursen
Didaktik og kognition.
Gyldendal (1999).

Charlotte Mejlbjerg
Musikskolevirksomhed – præmisser & pædagogik.
DPU 2004
http://www.dmpf.dk/media/39408/cm_speciale.pdf

DNMpf
Konferencerapport: Musikalsk Læring.
DPU 2001.
Kan downloades fra <http://dnmpf.dk>
(Findes under publikationer/ konference-rapporter).

- ▶ En vigtig pointe ved læringsbegrebet er, at læring ikke er lig med undervisning, men undervisningen kan ses som et af de parametre, der gør det muligt at lære noget bestemt; f.eks. at spille "Für Elise". Altså – undervisning er noget læreren tilbyder, læring er det, der foregår i eleven.

Man kan sammenfatte det med et citat af Per Fibæk Laursen:

"Undervisning er handlinger med det formål at give elever intentioner om at lære. [...] Undervisningens centrale aspekter er – foruden selve dens intention eller formål – dens indhold og dens form/metode. Og så naturligvis de mennesker, der deltager i undervisningen: elever og lærere."

(DIDAKTIK OG KOGNITION 1999 S. 27). ■

"Hvis jeg kan gøre noget for andre, uden at det skader mig selv – så har jeg også en forpligtelse til at gøre det!"

Claus Meyer